

بررسی معماری دستکند در ایران و جهان با تاکید بر دستکندهای شهرستان خمین در استان مرکزی

داوود امامی میبیدی - مدرس دانشگاه پیام نور یزد - گروه معماری

mehraz.emami@ymail.com

روزبه عربی - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین - گروه معماری

roozbeh.arabi7@gmail.com

چکیده

طبیعت گرایی و میل به سازگاری با طبیعت از روزگار کهن در معماری بومی ما رایج بوده است و همواره با طبیعت ارتباطی صمیمانه داشته است. دستکندها یا شهرهای زیرزمینی که در گذر ناملايمات تاريخ، با هدف ایجاد سرپناه و محافظت جان ساکنان شهر ایجاد شده‌اند، رمز و رازهای نهفته‌ای در دل خود دارند که پرده برداشتن از این رازها تصویری شفاف از زندگی تاریخی بر روی ما می‌گشاید. خمین از نظر دستکندها و شهرهای زیر زمینی در کشور از جایگاه ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. دستکندهای شهرستان خمین یکی از بهترین مکان‌های تاریخی برای تحقیق و مکاشفه درباره زندگی تاریخی انسان است. با بیان اینکه وجود شهرهای زیرزمینی در خمین نشان از تحولات سیاسی و اجتماعی این شهرستان در سده ششم و هفتم هجری دارد، در این پژوهش قیاس بین دستکندها در شهر خمین با نمونه‌های جهانی و ملی آن مورد بررسی قرار گرفته است و همچنین این نتیجه که دستکندهایی که در برخی مناطق خمین نظیر روستای زیرزمینی تهیق کشف شده، از لحاظ کاربری و ارتباط فضایی با دیگر نمونه‌های مشابه آن در ایران و جهان شباهت زیادی دارد و در درجه اول به عنوان مامن و پناهگاه و بدون استفاده از هیچ‌گونه مصالح انسان ساخت، برای حفاظت جان ساکنان شهر در اوضاع وخیم سیاسی و اجتماعی زمان خود و در نهایت به دلیل مسائل اقلیمی و جغرافیایی مناطق خود شکل گرفته‌اند. پژوهش حاضر با روش توصیفی-تحلیلی و گردآوری اطلاعات به واسطه مطالعات کتابخانه‌ای می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: معماری بومی، دستکند، شهرهای زیرزمینی، روستای زیرزمینی تهیق، معماری دستکند خمین.